

Оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України на основі таксонометричного методу

Проведено рейтингове оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України, яке базується на розрахунку евклідових відстаней та групуванні показників за обраними напрямками оцінювання: стан і збалансованість бюджету, міжбюджетна взаємодія, стійкість бюджету та боргове навантаження (для бюджетів міст). Застосування кластерного аналізу дозволило здійснити розподіл регіонів за рівнем інтегрального показника бюджетного забезпечення на чотири рівні: кризовий, низький, середній, високий. Побудований рейтинг регіонів дозволив автору судити про їх бюджетні можливості та фінансові доміанти розвитку. Результати аналізу засвідчили нерівномірність бюджетного забезпечення, підтвердили необхідність і своєчасність бюджетної децентралізації. Наголошено на існуванні певних закономірностей формування та реалізації бюджетної політики регіонів України, обумовлених дією низки чинників екзогенного та ендогенного характеру.

Ключові слова: регіон, оцінювання, бюджетне забезпечення, таксонометричний метод, евклідова відстань.

Розвиток регіонів України потребує підвищення якості державного управління та формування дієздатного місцевого самоврядування на засадах бюджетної децентралізації і саморозвитку. У цьому контексті започаткована реформа децентралізації фінансових ресурсів, яка покликана відновити поступальне економічне зростання економіки нашої країни та підвищити добробут громадян, зумовлює посилення уваги до процесів бюджетного забезпечення розвитку регіонів, що, своєю чергою, потребує об'єктивної оцінки ступеня самостійності, збалансованості, самодостатності та стійкості регіональних бюджетних систем, на основі якої можна буде судити про обґрунтованість бюджетної політики органів місцевого самоврядування.

Питання оцінювання бюджетного забезпечення регіонального розвитку не є новими для фінансової науки. Так, вагомий внесок у розвиток окресленої проблематики зроблено такими видатними вченими, як: О. Кириленко, О. Сунцова, О. Сукач, Л. Рябушка, В. Щербакова, О. Люта та ін. [1-6]. Попри значні напруження за обраним напрямом досліджень та чималі досягнення в цій сфері, питання рейтингового оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів із застосуванням методу евклідових відстаней не набуло широкого застосування.

Метою статті є аналіз та оцінювання сучасного стану бюджетного забезпечення розвитку регіонів України із застосуванням таксонометричного методу на основі інтегрування статистичних індикаторів у розрізі напрямів, що характеризують стан і збалансованість місцевих бюджетів, стійкість бюджету та міжбюджетну взаємодію.

Опираючись на інструментарій аналізу та оцінювання, запропонований у роботі [7], а також враховуючи методологію системного аналізу та специфіку регіональних фінансів, у статті подано результати комплексного інтегрального оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України. Інформаційною базою слугували дані по 24 областях України, містах Київ і Севастополь та АРК. Джерелами інформації за регіонами були звіти Міністерства фінансів України; Державної казначейської служби України, дані регіональних Департаментів фінансів і Державної служби статистики. Аналіз та оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України проведено в часовому інтервалі з 2006 по 2015 роки.

Матриця вхідних індикаторів була сформована за обраними напрямками оцінювання: стан і збалансованість бюджету; міжбюджетна взаємодія; стійкість бюджету. Попередній аналіз даних за аналізований період підтвердив основні висновки щодо стану та домінуючих тенденцій процесів формування та реалізації бюджетної політики розвитку регіонів України в частині збереження: галопуючої трансфертної залежності від «центру»; низького рівня доходів на реалізацію власних повноважень; негативної динаміки капітальних видатків; надмірних видатків на соціальний

**Оцінювання бюджетного забезпечення розвитку регіонів України
на основі таксонометричного методу**

захист і соціальне забезпечення тощо і це все на фоні значної міжрегіональної диференціації. Тобто аналіз вхідних індикаторів підтвердив тезу про те, що Україна є неоднорідною країною як в плані соціально-економічного розвитку, так і з точки зору реалізації бюджетної політики, а це, своєю чергою, свідчить про потенційні фінансові можливості розвитку одних регіонів і фінансовий «голод» інших.

Після проведення стандартизації ознак було отримано матрицю вхідних індикаторів, яка є базовою для здійснення подальших розрахунків. Застосування таксонометричного методу аналізу бюджетної політики регіонів дозволило об'єднати різні індикатори в один інтегральний показник і при цьому врахувати поділ чинників на стимулятори і дестимулятори.

Сформований вектор-еталон з координатами еталон-максимальне значення за 2006-2015 рр. дозволив провести розрахунок евклідової відстані між точкою вектора-еталона і конкретною точкою спостереження (подано в табл. 1), з якої чітко випливає, що чим менше відхилення від еталона, тим краща ситуація з бюджетним забезпеченням в регіоні. Наприклад, розрахунок цієї кількісної характеристики в 2006 р. дозволив до групи лідерів віднести міста Київ (0,69) і Севастополь (0,81), Дніпропетровську (0,79), Донецьку (0,82), Одеську (0,8) та Полтавську (0,84) області, у той час як Закарпатська (0,96), Рівненська (0,94), Херсонська (0,92), Чернігівська (0,94), Сумська (0,92), Тернопільська (0,98), Івано-Франківська (0,93) та інші області формують групу регіонів з низьким рівнем бюджетного забезпечення. Означені тенденції з перемінним успіхом зберігалися впродовж аналізованого часового інтервалу.

Таблиця 1

Значення евклідової відстані між точкою вектора-еталону та точкою спостереження (d_i)

Регіон	Рік									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
АРК*	0,837	0,728	0,835	0,758	0,655	0,602	0,725	0,751	-	-
Вінницька	0,956	0,934	0,920	0,910	0,910	0,853	0,808	0,853	0,792	0,679
Волинська	0,874	0,922	0,969	0,944	0,908	0,902	0,889	0,904	0,936	0,751
Дніпропетровська	0,795	0,763	0,821	0,757	0,767	0,696	0,801	0,803	0,776	0,510
Донецька *	0,828	0,775	0,831	0,780	0,759	0,660	0,724	0,740	0,804	0,667
Житомирська	0,897	0,889	0,867	0,893	0,897	0,822	0,824	0,808	0,836	0,722
Закарпатська	0,957	0,954	0,973	0,961	0,963	0,943	0,988	0,954	0,941	0,764
Запорізька	0,802	0,776	0,807	0,764	0,749	0,684	0,771	0,814	0,800	0,600
Івано-Франківська	0,931	0,920	0,923	0,896	0,898	0,866	0,897	0,911	0,891	0,708
Київська	0,857	0,780	0,850	0,803	0,780	0,622	0,699	0,693	0,668	0,566
Кіровоградська	0,929	0,925	0,950	0,926	0,914	0,868	0,844	0,864	0,857	0,648
Луганська *	0,886	0,831	0,852	0,835	0,819	0,826	0,891	0,957	0,857	0,686
Львівська	0,890	0,878	0,892	0,866	0,887	0,851	0,901	0,877	0,840	0,632
Миколаївська	0,863	0,827	0,824	0,814	0,846	0,830	0,815	0,853	0,827	0,655
Одеська	0,800	0,744	0,783	0,731	0,690	0,652	0,695	0,740	0,692	0,587
Полтавська	0,842	0,797	0,835	0,793	0,807	0,725	0,726	0,794	0,763	0,582
Рівненська	0,938	0,925	0,929	0,900	0,876	0,839	0,916	0,895	0,913	0,755
Сумська	0,924	0,889	0,900	0,895	0,870	0,856	0,859	0,850	0,829	0,649
Тернопільська	0,977	0,980	1,014	1,005	0,987	0,963	1,013	0,969	0,965	0,753
Харківська	0,835	0,748	0,767	0,742	0,793	0,723	0,738	0,734	0,705	0,603
Херсонська	0,924	0,868	0,902	0,888	0,899	0,870	0,901	0,909	0,872	0,697
Хмельницька	0,876	0,835	0,833	0,813	0,818	0,844	0,891	0,875	0,839	0,693
Черкаська	0,896	0,897	0,895	0,881	0,854	0,804	0,815	0,836	0,798	0,652
Чернівецька	0,857	0,820	0,867	0,812	0,804	0,848	0,848	0,870	0,903	0,729
Чернігівська	0,941	0,911	0,944	0,935	0,927	0,886	0,882	0,906	0,855	0,685
м. Київ	0,693	0,747	0,798	0,734	0,712	0,755	0,795	0,685	0,691	0,412
м. Севастополь	0,812	0,685	0,791	0,720	0,743	0,575	0,677	0,674	-	-

Складено на основі розрахунків автора.

*У 2014-2015 рр. – без тимчасово окупованої АРК та частини Донецької та Луганської областей.

Отримані евклідові відстані в розрізі усіх регіонів і років дозволили провести розрахунки узагальненого інтегрального показника бюджетного забезпечення регіонів (табл. 2). Подальше застосування кластерного аналізу дало можливість здійснити розподіл регіонів за рівнем інтегрального показника бюджетного забезпечення на чотири групи, які характеризують: кризовий рівень бюджетного забезпечення розвитку регіонів ($I < 0.023$); низький ($0.142 > I > 0.023$); середній ($0.284 > I > 0.142$); високий ($I > 0.284$).

Так, відповідно до цієї класифікації, незмінними аутсайдерами за рівнем бюджетного забезпечення упродовж 2006-2012 рр. були Тернопільська, а в 2012 р. і Закарпатська області ($I < 0.02$), що свідчить про те, що ці регіони є глибоко депресивними зі стагнующим типом розвитку. Їхні бюджети є нестійкими, характеризуються високим рівнем дотаційності, фактично це регіони, які «проїдають» свої фінансові ресурси, а питання розвитку наразі не стоїть на порядку денному. Зазначимо, що, починаючи з 2015 р. ці регіони зуміли покращити свої позиції, змістившись на 23 та 25 місця відповідно (табл. 2), що стало наслідком реалізації нової регіональної бюджетної політики.

Хронічно низький рівень властивий: Вінницькій, Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Сумській, Херсонській, Рівненській, Чернівецькій, Кіровоградській і Чернігівській областям ($0.142 > I > 0.02$). Видається, що їм варто зміцнити стійкість місцевих бюджетів, займатись нарощенням потенціалу доходної бази місцевих бюджетів, власних доходів, активізувати роботу органів місцевого самоврядування, модернізувати економіку регіону тощо, позаяк наявна ситуація негативно впливає на соціально-економічний розвиток цих територій і продукує ризики невиконання зоб'язань перед мешканцями.

Постійними лідерами зі стійким рівнем реалізації бюджетної політики є: Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Одеська, Харківська, Донецька, Миколаївська, Полтавська області ($0.284 > I > 0.142$), у зону абсолютного лідерства потрапляють: міста Київ і Севастополь, у 2011 р. Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська та Одеська області. Це самодостатні регіони, які вирізняються високою якістю управління фінансовими потоками, мають усі можливості для зміцнення своїх конкурентних переваг. Очевидно, що в 2014-2015 рр. такі регіони, як АРК, м. Севастополь, частково Донецька та Луганська області покинули групу лідерів, що зумовлено тимчасовою окупацією та військовими діями.

Зауважимо, що незмінні позиції цієї групи лідерів упродовж аналізованого періоду забезпечувались високим рівнем власних доходів місцевих бюджетів, податкових надходжень (ці є найбільшими донорами Державного бюджету), а завдяки «ручному» управлінню видатками були постійними отримувачами субвенцій з Державного бюджету на соціально-економічний розвиток окремих територій. Значні фінансові можливості регіонів-лідерів сприяли фінансовому забезпеченню їхнього розвитку.

Отримані результати дають підстави стверджувати про існування певних закономірностей формування та реалізації бюджетної політики регіонів України, обумовлених дією низки чинників:

- *зовнішніх* (економічне зростання (2006-2007 рр.); фінансово-економічна криза 2008-2009 рр.; податкові новації та нова редакція Бюджетного кодексу, які набули чинності з 2011 та 2015 років (відзначилися насамперед зменшенням числа податків, хоча відбувалося здебільшого, їх об'єднання, а не скасування); надмірна корупція у сфері витрачання бюджетних коштів; розбалансованість державних фінансів і їх вплив на економічний розвиток регіонів (мова йде про глибокі рецесійні процеси в економіці країни: надмірний державний борг і стрімке падіння ВВП у 2014 р. – 7,6%, у 2015 р. – 12%; скорочення експортних надходжень; зменшення інвестицій тощо);
- *внутрішніх* (низька якість планування та виконання місцевих бюджетів; надмірна залежність від «центру» в силу обмеженості власних джерел доходів; низький рівень використання податкового потенціалу територій; відсутність мотивації органів місцевого самоврядування до нарощування власної доходної бази; неефективне використання бюджетних ресурсів, наприклад у частині

Таблиця 2

Рейтинг регіонів України за інтегральним показником бюджетного забезпечення в 2006-2015 рр.

Регіони	2006	Рейтинг	2007	Рейтинг	2008	Рейтинг	2009	Рейтинг	2010	Рейтинг	2011	Рейтинг	2012	Рейтинг	2013	Рейтинг	2014	Рейтинг	2015	Рейтинг
АРК*	0,163	8	0,272	2	0,165	11	0,242	6	0,345	1	0,398	2	0,275	5	0,249	7	-	27	-	26
Вінницька	0,044	25	0,066	25	0,080	20	0,090	22	0,090	23	0,147	19	0,192	11	0,147	15	0,208	7	0,321	14
Волинська	0,126	13	0,078	22	0,031	25	0,056	25	0,092	22	0,098	25	0,111	19	0,096	21	0,064	24	0,249	22
Дніпропетровська	0,205	2	0,237	6	0,179	6	0,243	5	0,233	7	0,304	7	0,199	10	0,197	9	0,224	6	0,490	2
Донецька*	0,172	6	0,225	7	0,169	8	0,220	8	0,241	6	0,340	5	0,276	4	0,260	6	0,196	10	0,333	13
Житомирська	0,103	18	0,111	18	0,133	15	0,107	18	0,103	19	0,178	12	0,176	14	0,192	10	0,164	13	0,278	20
Закарпатська	0,043	26	0,046	26	0,027	26	0,039	26	0,037	26	0,057	26	0,012	26	0,046	25	0,059	25	0,236	25
Запорізька	0,198	4	0,224	8	0,193	5	0,236	7	0,251	5	0,316	6	0,229	8	0,186	11	0,200	9	0,400	6
Івано-Франківська	0,069	22	0,080	21	0,077	21	0,104	20	0,102	20	0,134	21	0,103	22	0,089	24	0,109	20	0,292	19
Київська	0,143	10	0,220	9	0,150	12	0,197	10	0,220	8	0,378	3	0,301	3	0,307	3	0,332	1	0,434	3
Кіровоградська	0,071	21	0,075	23	0,050	24	0,074	23	0,086	24	0,132	22	0,156	15	0,136	16	0,143	17	0,352	9
Луганська*	0,114	15	0,169	13	0,148	13	0,165	14	0,181	13	0,174	13	0,109	20	0,043	26	0,143	18	0,314	16
Львівська	0,110	16	0,122	16	0,108	16	0,134	15	0,113	18	0,149	18	0,099	24	0,123	19	0,160	15	0,368	8
Миколаївська	0,137	12	0,173	12	0,176	7	0,186	13	0,154	14	0,170	14	0,185	12	0,147	14	0,173	11	0,345	12
Одеська	0,200	3	0,256	3	0,217	2	0,269	2	0,310	2	0,348	4	0,305	2	0,260	5	0,308	3	0,413	5
Полтавська	0,158	9	0,203	10	0,165	10	0,207	9	0,193	11	0,275	9	0,274	6	0,206	8	0,237	5	0,418	4
Рівненська	0,092	23	0,075	24	0,071	22	0,100	21	0,124	17	0,161	15	0,084	25	0,105	20	0,087	23	0,245	24
Сумська	0,076	20	0,111	17	0,100	18	0,105	19	0,130	16	0,144	20	0,141	17	0,150	13	0,171	12	0,351	10
Тернопільська	0,023	27	0,020	27	-0,014	27	-0,014	27	0,013	27	0,037	27	-0,013	27	0,031	27	0,035	26	0,247	23
Харківська	0,165	7	0,252	5	0,233	1	0,258	4	0,208	4	0,277	8	0,262	7	0,266	4	0,295	4	0,397	7
Херсонська	0,076	19	0,132	15	0,098	19	0,112	17	0,101	21	0,130	23	0,099	23	0,091	23	0,128	19	0,303	18
Хмельницька	0,124	14	0,165	14	0,167	9	0,187	12	0,182	12	0,156	16	0,109	21	0,125	18	0,161	14	0,307	17
Черкаська	0,104	17	0,103	19	0,105	17	0,119	16	0,146	15	0,196	11	0,185	13	0,164	12	0,202	9	0,348	11
Чернівецька	0,143	11	0,180	11	0,133	14	0,188	11	0,196	10	0,152	17	0,152	16	0,130	17	0,097	22	0,271	21
Чернігівська	0,059	24	0,089	20	0,056	23	0,065	24	0,073	25	0,114	24	0,118	18	0,094	22	0,145	16	0,315	15
м. Київ	0,307	1	0,253	4	0,202	4	0,266	3	0,288	3	0,245	10	0,205	9	0,315	2	0,309	2	0,588	1
м. Севастополь	0,188	5	0,315	1	0,209	3	0,280	1	0,257	4	0,425	1	0,323	1	0,326	1	-	21	-	27

Складено на основі розрахунків автора.

*у 2014-2015 рр. – без тимчасово окупованої АРК та частини Донецької та Луганської областей.

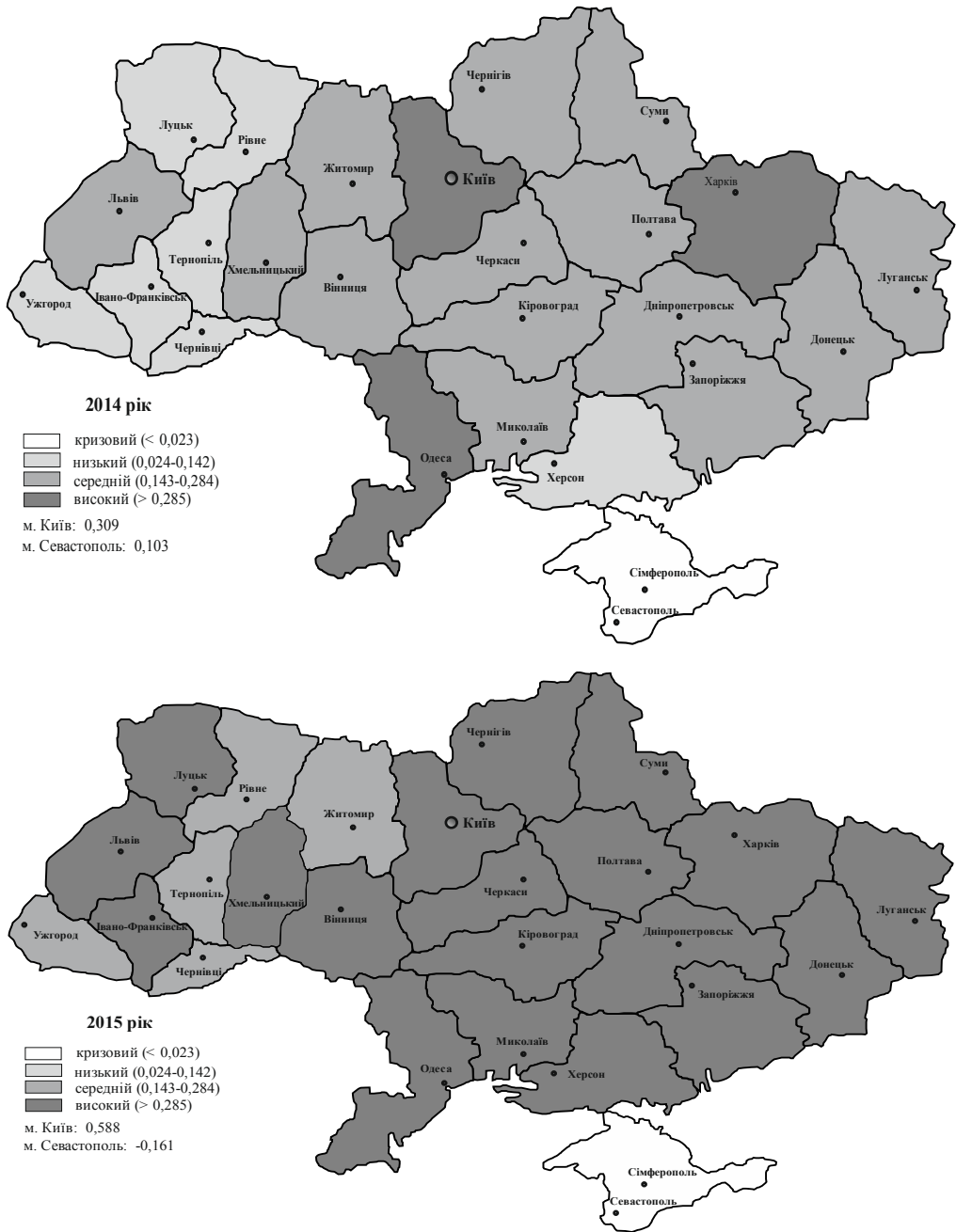

Рис. 1. Ранжування регіонів України за інтегральним показником бюджетного забезпечення в 2014-2015 рр.

Складено автором на основі власних розрахунків.

виконання державних цільових програм (ДЦП); поглиблення проблем між-бюджетної взаємодії (дефіцит фінансування делегованих повноважень, невчасні і неспівмірні обсяги надходжень із Державного бюджету), дефіцит фінансових ресурсів для фінансування власних повноважень органів місцевого самоврядування тощо).

Окремо варто акцентувати увагу на 2015 р., який продемонстрував перші успіхи реформи бюджетної децентралізації країни. Так, результати аналізу яскраво засвідчили зміцнення фінансової стабільності місцевих бюджетів, а ріст бюджетного забезпечення продемонстрували переважно більшість регіонів України (рис. 1). Нові зміни до Податкового і Бюджетного кодексів від 28.12.2014 р. започаткували нову фінансову основу органів місцевого самоврядування, перекроїли розподіл загальнодержавних та місцевих податків, змінили систему бюджетного вирівнювання, тобто дали поштовх створенню самодостатніх і потужних громад.

Результатом такого управління місцевими бюджетами стало скорочення дотаційності місцевих бюджетів більш як на 20%, порівняно з 2014 р., хоча на кінець 2015 р. усе ще продовжував зберігатися високий рівень залежності від рішень центральної влади: понад 500 громад дотувалися Державним бюджетом на понад 90%, а дотаційність місцевих бюджетів сягала 60%. Зрозуміло, що така ситуація обумовлена нерівномірним розвитком регіонів, а тому дефіцит фінансових ресурсів на реалізацію суспільних послуг громади доводиться покривати бюджетними трансфертами.

Значна частка збільшення надходжень до місцевих бюджетів у 2015 р. була забезпечена ростом власних надходжень бюджетних установ; розширенням кола платників єдиного податку та довгоочікуваними змінами земельного податку. Позитивні тенденції зростання надходжень до місцевих бюджетів збереглися і в 2016 р. Так, темпи росту фактичних надходжень 2016 р. до 2015 р. становили: ПДФО (+47,3%), модифікований земельний податок (+61,2%), акциз на роздрібну торгівлю (+36,5%). Набирає «популярності» нове джерело надходжень до місцевих бюджетів – відсотки за розміщення депозитів. Наприклад, за розміщення тимчасово вільних коштів місцеві бюджети в третьому кварталі 2016 р. отримали 468,3 млн грн, а от частка податку на нерухомість й надалі залишається незначною, на рівні 1,1% [9].

Таким чином, проведена комплексна оцінка засвідчила нерівномірність бюджетного забезпечення, викристалізувала проблеми регіонального розвитку; продемонструвала доцільність, необхідність і своєчасність бюджетної децентралізації, кінцевою метою якої має стати забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів, що, безумовно, корелює з рівнем економічної активності на місцях. Проведений аналіз показав, що висока частка соціальних і мізерна капітальних видатків не забезпечують економічний розвиток регіонів, позаяк неререформована соціальна сфера не здатна забезпечити належну якість життя населення.

Підсумовуючи, слід зазначити, що реалізація бюджетної політики у світлі нових викликів, зумовлених як наявними трендами національної економіки, так і глобальними викликами, має базуватися на розкритті потенціалу розвитку регіонів, враховувати фундаментальні засади фіскальної децентралізації, особливо в частині розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо акумулювання та ефективного використання ресурсів розвитку, позаяк це безальтернативний шлях до територіальної реінтеграції країни та подолання ризиків відцентрових тенденцій у майбутньому [9]. Місцеві бюджети мають слугувати дієвим інструментом економічної політики регіонів стимулюючого характеру. Це передбачає оптимізацію видатків, посилення контролю за використанням бюджетних коштів; першочергове спрямування видатків на стратегічні цілі розвитку, здатні в майбутньому забезпечити економічну вигоду від бюджетних інвестицій тощо.

Список використаних джерел

1. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К. : НІОС, 2000. – 381 с.
2. Сунцова О. О. Особливості організації формування доходної бази місцевих бюджетів / О. О. Сунцова // Аспекти самоврядування. – 2002. – №1. – С. 38-40.
3. Сукач О. Методика визначення фінансової забезпеченості регіону / О. Сукач // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 449-453.
4. Рябушка Л. Б. Аналітична оцінка фінансової спроможності місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів / Л. Б. Рябушка, В. В. Койло // Бізнес Інформ. – 2013. – №11. – С. 148-155.
5. Щербакова В. І. Проблеми оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів в умовах ринкової економіки / В. І. Щербакова, Г. М. Манеров // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №2. – С. 94-99.

6. Люта О. В. Удосконалення методів оцінювання фінансової стійкості місцевого бюджету / О. В. Люта, І. М. Боярко, Н. Г. Пігуль // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9(135). – С. 194-201.
7. Возняк Г. В. Методичний інструментарій оцінювання бюджетного забезпечення регіону / Г. В. Возняк // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 110-120.
8. Бюджетний літопис / CASE Україна // Ціна держави : сайт. – 2016. – III квартал. – Режим доступу: <http://cost.ua/files/budget-chronicles-3d-quarter-2016.pdf>
9. Бюджетна політика: прагматичні підходи до стратегічних рішень // Інститут суспільно-економічних досліджень (Київ, Україна) : офіційний сайт. – 2016. – 28 квітня. – Режим доступу: <http://iser.org.ua/proekti/doslidzhennia/budget>

References

1. Kyrylenko, O. P. (2000). *Mistsevi byudzhetny Ukrainy (istoriya, teoriya, praktyka) [Local budgets of Ukraine (history, theory, practice)]*. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
2. Suntsova, O. O. (2002). Osoblyvosti orhanizatsiyi formuvannya dokhodnoyi bazy mistsevykh byudzhetiv [Features of the revenue base of local budgets forming]. *Aspekty samovryaduvannya – Aspects of self-government*, 1, 38-40. [in Ukrainian].
3. Sukach, O. (2009). Metodyka vyznachennya finansovoyi zabezpechenosti rehionu [Method for determining the financial security of the region]. In *Formuvannya rynkovoyi ekonomiky v Ukraini [Formation of market economy in Ukraine]*: Vol. 19 (pp. 449-453). [in Ukrainian].
4. Ryabushka, L. B., & Koylo, V. V. (2013). Analitichna otsinka finansovoyi spromozhnosti mistsevykh byudzhetiv u zabezpechenni sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv [Analytical evaluation of the financial capacity of local budgets for social and economic development]. *Biznes Inform – Business Inform*, 11, 148-155. [in Ukrainian].
5. Shcherbakova, V. I., & Manyerov, H. M. (2011). Problemy otsinky finansovoyi stiykosti mistsevykh byudzhetiv v umovakh rynkovoyi ekonomiky [The problems of assessing the financial stability of local budgets in terms of market economy]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu – Economic Bulletin of Donbass*, 2, 94-99. [in Ukrainian].
6. Lyuta, O. V., Boyarko, I. M., & Pihul, N. H. (2012). Udskonalennya metodiv otsinyuvannya finansovoyi stiykosti mistsevoho byudzhetu [Improving of methods for assessing of financial stability of local budget]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 135(9), 194-201. [in Ukrainian].
7. Voznyak, H. V. (2016). Metodychnyy instrumentariy otsinyuvannya byudzhetnoho zabezpechennya rehionu [The methodical evaluation instruments to ensure regional budget]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, 1, 110-120. [in Ukrainian].
8. CASE Ukraine (2016, III quarter). Byudzhetnyy litopys [Budget chronicle]. *Website Tsina derzhavy [State Price]*. Retrieved from <http://cost.ua/files/budget-chronicles-3d-quarter-2016.pdf> [in Ukrainian].
9. Byudzhetna polityka: prahmatychni pidkhody do stratehichnykh rishen' [Fiscal policy: pragmatic approaches to strategic decisions] (2016, April 28). *Website of Institute of Social and Economic Research (Kyiv, Ukraine)*. Retrieved from <http://iser.org.ua/proekti/doslidzhennia/budget> [in Ukrainian].

Voznyak H. V. Evaluation of budget provision of regional development in Ukraine on the basis of taxonomy method.

In this article the rating of the budget provision of Ukrainian regions has been evaluated basing on the calculation of Euclidean distances and grouping of indicators by budget status and balance, intergovernmental cooperation, budget stability and debt load. Using of the cluster analysis allows us to classify regions by integral indicator of budgetary provision into crisis, low, medium and high level. The analysis shows uneven budget distribution and confirms the need and timeliness of fiscal decentralization. The attention is on the first results of the reform of fiscal decentralization. It is shown that with the new changes to the Tax and Budget Codes financial stability of local budgets was strengthened, resulting in the growth of budget support demonstrated by almost all regions of Ukraine. It is proved that a high proportion of social spending in the minimum capital is not able to ensure economic growth in the region. The implementation of budgetary policy should be based on unleashing the potential of the regions, considering the fundamental principles of fiscal decentralization, especially in the empowerment of local governments to accumulation and effective use of development resources. The existence of certain patterns of implementation and budgetary policy of Ukrainian regions, caused by the influence of factors of exogenous and endogenous nature, has been highlighted.

Keywords: region, evaluation, budget provision, taxonomy method, Euclidean distance.

*Возняк Галина Василівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: gvoznyak@gmail.com).
Voznyak Halyna Vasylyvna – Ph.D. (Econ.), Sen. Res., Senior Researcher of the Department of regional financial policy of the SI «Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».*

Надійшло 02.02.2017 р.